

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In Qvibus Singlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XII. De Reorum Carcere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38601

judiciali, part. 4. num. 45. Quare cautè illarum testimonio utendum, & ponderandæ exceptiones, & interim examinandæ maturiores, & seniores matres de vita, probitate, ac fide illarum, quæ in Testes assumuntur.

Tertiò dubitatur, qui sunt qui Jure communi repelluntur à testimonio ferendo? Respond. quod Jure communi multi rejiciuntur, ut parum idonei. In primis repellitur mulier, ut inhabilis ex Jure Canonico, Cap. Mulier: sed inter Regulares Moniales admittuntur, & si quæ sint aliæ matronæ graves. Secundò repellitur minor natus viginti annis. Tertiò repelluntur inimici, si tamen est inimicitia capitalis, quod Judicis arbitrio relinquendum. Quartò ascendentes, & descendentes accusatoris, & universaliter consanguinei, vel affines, & amicitia, & familiaritate valde conjuncti, arbitrio Prælati discernenda. Quintò, infames tam infamia Juris, quam infamia facti.

Sextò item repellitur socius criminis, l. finali, C. de accusationibus; admittuntur tamen socii in criminibus exceptis, ut in hæresi, maleficio, sodomia, crimine læsæ majestatis, & alijs, ut docet Navarr. lib. 5. Consil. 3. num. 3. & Consil. 5. num. 2. titulo, de accusationibus. Septimò, vitales personæ & abjectæ, de quibus est suspicio, quòd facile corrumpti possint. Octavò, conspiratores convicti de conspiratione.

Notandum est autem quod si Testes minus idonei plenè non probent, saltem faciunt indicium ad torturam. Præterea nota, quod in illis casibus, in quibus copia Testium non invenitur, inhabiles admittuntur, ut Cap. finali, de Testibus: idem dicendum in rebus difficilis probationis, quando veritas aliter haberi nequit; ut communiter docent Canonistæ. Multo etiam & majori ratione admitti debent Testes, quando testificantur pro Reo, ut docet Julius Clar. q. 24. vers. si tem scias, & communis.

Ultimò nota, quod licet hi omnes Jure communi, à testimonio ferendo repellantur, apud Regulares tamen, ex Bonifacii viii. indulto sive privilegio, cum non teneantur ad apices Joris, præfatos omnes aliàs inhabiles, tanquam idoneos Testes admittere poterit Prælati Regularis, si causa id exposcat, id est, ac maturè ponderatis omnibus circumstantijs, delicti, personarum, Accusantis, & Accusati, Testium, & alijs.

Quartò dubitatur. An Regulares possint esse Testes coram Jure non Regulari? Respond. Regulares Jure communi non posse esse Testes apud Judicem sæcularem, vel Ecclesiasticum non Regularem; tamen de licentia Superiorum iidem poterunt esse Testes, prout dicitur Cap. finali, de juramento. Hanc autem licentiam nullus Prælati inferior Provinciali dare potest; hi verò summopere advertant, ne passim huiusmodi licentiam concedant; nam ex huiusmodi testificatione Regularium contra non Regulares, vel etiam Regulares alterius Ordinis, ortiri possent multa, & gravia scandala. Unde nisi in Casu, quo veritas aliter haberi non possit, nisi prædicta licentia testificandi concedatur, nullatenus concedi debet: nunquam verò concedenda, ut communis sententia tenet, quando ex Regularium testimonio sequeretur mors, vel enormis effusio sanguinis, vel mutilatio membrorum, ex cuius causa irregularitatem incurrant.

Præterea norandum, quod si de facto Re-

gulares sine licentia suorum Prælatorum testimonium ferant, sufficienter probabunt, nec vitabitur eorum testimonium, iuxta quandam Glossam, quam citat, & sequitur Rodericus, ubi supra: quod si laici de facto deponant absque licentia suorum Judicum, apud Prælati Regulares, valebit eorum testimonium: Regulares vero qui huiusmodi testimonium ferent sine Superiorum licentia, gravi essent digni punitione.

Ultimò dubium. Quid debeat prætere Secretarius circa Testium dicta? Respond. quod Secretarius omnia Testium dicta diligenter scriptis mandare debet, eodem sermone quo ab ipsis proferuntur, & eadem phrasi, & verbis iisdem, ut inde validitas, & veritas dictorum in formando iudicio expendi possit.

Præterea in fine examinis, vel depositionis omnia, & singula dicta cuilibet Testi relata sunt diligenter ad eum effectum, ut addat, minuat, vel confirmet: postquam electionem, si quid addat vel minuat, statim scribendam, & scriptis mandandam; si autem omnia confirmet, addatur, & restatum illi suum testimonium, in omnibus confirmavit, & propria manu scripsit: vel si necesse scribere, alius pro ipso scribat in ejus præsentia, & sic subscriptus dimittatur.

Nec opus est observare alias Joris solemnitates, quæ non sunt de substantia processus, nec de Jure naturali, sed de civili tantum, qualis est de rependiis Testibus.

C A P V T XII.

De Reorum Carcere.

Secundum varias Reorum culpas, variati etiam debet Carceris genus; nam aliud in pernam criminis, post definitivam sententiam à Visitationibus assignari solet, de quo dicemus Tract. 4. c. 3. Aliud ad custodiam, Tertium denique ad afflictionem, sive ad arctationem; quod quidem est quoddam torture genus; & hoc tertium carceris genus, non solet Regularibus assignari, nisi ad hoc semiplena probatio, vel æquivalentia indicia: neque prima, aut tertia specie carceris Regulares arctari debent, inde sensu nisi periculum sit de fuga, vel nisi delictum esset satis clarum.

Carcer ad solam custodiam designatus, semper mitis, & humanus esse debet, & omni Religiosa commoditate præditus, dummodo sit securus; nam ad solam custodiam adhibetur. Quare huiusmodi carcer debet esse parvus ut custodiantur, quam ut pereant in carcerati, ut eruditè, & piè Imperator Constantinus, l. 1. C. de custodia Reorum, decrevit huiusmodi carceres tales esse debere, ut præter custodiam nihil habeant.

Cæterum si carcer sit ad afflictionem, vel torturam, debet adhiberi per modum criminis, id est eo modo, quo criminosis applicari solet, tunc perpenis omnibus circumstantijs, cum hoc Judicis arbitrio sit deferendum. Quare aliquando magis atrox, magisque obcurus adhiberi poterit carcer, vinculis etiam adhibitis, & mancis ferreis, vel compedibus, vel etiam flagellis, & verberibus, hinc inde prædictis circumstantijs expensis.

CAPUT XIII.

An Regulares, ut delicta ab ipsis commissa fateantur, debeant etiam exponi torturæ?

Uthic disputationi satisfaciamus, primò præmittere oportet, quod quando non est sufficiens probatio ad convincendum Reum, tunc ut habeatur veritas, devenitur ad tormenta, quibus Judices utuntur, quòties aliunde veritas haberi non potest: ut communis Judicium praxis ubique terrarum observat. Tormentorum autem præcipuè pro secularibus adinventum multa sunt genera, de quibus plura apud Auctores inveniuntur.

Secundò. Observa, si Reus crimen fateatur, tunc non debet exponi torturæ, sed potius puniri per sententiam.

Tertiò. Observa, torturam fuisse introductam, non tam in pœnam criminis commissi, (hoc enim crim. nondum sic plene probatum non potest puniri) quam in subsidium probationis, quando inquam sufficiens & plena probatio deest, ipse Reus propria confessione supplet id, quod ad plenam probationem requiritur, ut communis Juristarum sententia docet; unde sic, torturam adhiberi non posse, nisi quando vehementia indicia urgent, ita ut ferè moraliter certum sit, torturæ exponendum Auctorem fuisse criminis.

Quartò. Præmitto, torturam in illis criminibus, quæ graviora sunt, & quæ pœna corporali ut mortis, mutilationis, tritremis, &c. castiganda sunt, tantummodo adhibenda esse, non autem in his, quæ exilio, vel pecunia puniri debent. Ratio est, quia Reo nondum convicto non potest irrogari pœna, quæ sit major, quam illa, ad quam est condemnandus.

Ultimò. Nota, quod quando Reus legitime convictus per Testes, etiam si nolit fateri crimen, non est torturæ exponendus, ut rectè docuit Navar. Cap. 1. §. num. 59. Ratio est, quia cum tortura adhibeatur ob defectum plenæ probationis, frustra Reo convicto inferitur, quando eius confessio non est necessaria, ut condemnetur.

Conclusio igitur in proposito casu ea sit. Regulares, ut veritatem fateantur, non debent torqueri, neque per seculares, neque publice, neque tormentis dirioribus; cautius enim esset, ut docet Berti in sua praxi criminali, tit. 22. Cap. 6. ut tormentis secretioribus, inferioribus, & magis Regularibus accommodatis, qualia sunt carceres, qui licet inventus sit, non tam ad pœnam, quam ad delinquentium custodiam; nihilominus adhibitis quibusdam qualitatibus, & circumstantiis, loco tormentorum adhiberi potest.

Est & aliud genus pro Religiosis torturæ, nempe jejunia panis & aquæ, aut quocunque alio modo alimentorum denegatio, vel tempore hyemis expoliatio vestimentorum, tortura reputabuntur: frequens etiam inter Religiosos torturæ modus esse solet, quando flagellis, sive disciplinis, aut virgis ceduntur.

Prædicta tormenta moderata esse debent, ita ut tortus servetur incolumis ad innocentiam, vel ad supplicium. Quare Abbas factens Monachum incarcerari, eique supra modum mit-

In omnibus autem similibus casibus Prælati Regulares doctrinam Cardinalis in Clementina 1. quæst. 7. de penitentia, præ oculis habeant, qui ait Prælatos irregulares, & homicidas reddi, si terro carcere claudant Clericum. Quem secutus est Folerius in pract. crimin. verbo, vel incarceratus, num. 2. & 3. addens, incarceratos non pati debere intimas tenebras: unde resolutoriè dicimus, juxta excessus mensuram, & personæ qualitatem, aliasque circumstantias adhiberi debere juxta Judicis arbitrium primum, & rectum, carceris pœnam atrociorē, vel mitiorem.

Curandum tamen erit, quantum ad incarcerandi modum, ne Reus in carceres conjiciatur, medio brachio seculari maximo cum scandalo secularium, quando id aliter fieri potest. Prius igitur erit tentandum omne aliud regulate remedium, & omnis cautela adhibenda, antequam ad seculare brachium recuratur.

Nonnulli disputare solent in hac parte, an Regularibus licitum sit è carcere fugere? nec desunt, qui affirmant, posse Reum fugere, & alios illi fugam consulere, auxilium præstare, & instrumenta porrigere. Qui etsi quæ docent sint vera de Jure communi, juxta communem sententiam Doctorum, præsertim Covarr. lib. 1. variar. resolution. Cap. 2. num. 11. docentis indistinctè, Reum ante sententiam fugere posse, nisi juraverit se permanenturum, etiam si ex tali fuga damnnum aliquod oriretur carceris custodi; nihilominus loquendo de Regularibus, falsissima est sententia, ut adverte Roderi. 2. tom. 2. art. 6. nam Regularis in carcerem conjectus à suo Prælato, nullatenus licitè fugere potest, etiam ante condemnationem; nedum enim non potest exire à carcere justè, & sine apostasiæ nota: sed neque à Monasterio: neque ab ea parte Monasterii, in qua cum Prælatu justè manere præcepit, nisi prius justè petita, & impetrata licentia: multo igitur magis tenetur Religiosus manere in carcerē sibi quomodocunque à Superiore justè assignato. Arg. Cap. Quorundam, & Cap. Si Religiosus, de elect. in 6.

Quamvis non desint qui affirmant, Religiosum injustè in carcerem conjectum, maxima cum sui honoris, & famæ jactura, & cum gravi corporis afflictione, vel vitæ periculo, injustè perpeffo, illum à carcere posse fugere absque ulla apostasiæ nota; etiam rumpendo vincula, & ligando compedes, ac carcerem effringendo, etsi custodibus per accidens damnnum aliquod eveniat: dummodo Regularis ita fugiens recta properet ad Prælatum superiorem illo, qui injustè in carcerem conjecerat, ut v.g. si fugiat à Provinciali ad Generalem: & à Generali ad Protectorem, & à Protectore ad Summum Pontificem: quia ut ipsi asserunt, talis fuga potius est recursus appellanda quam fuga. Pro hac sententia adducunt Cæjaranum, qui idem in simili causa docere videtur 2. 2. q. 69. art. 4.

Quæ sententia mihi omninò non placet: quia facile præberetur ansa Religiosis passim apostatandi, præsertim injuria sibi illata à Superioribus, quæ si forsan ab aliis, quam à Reo examinaretur, non ita injusta & gravis appareret.